

पर्यावरणविषयक जाहिर सुनावणीचे इतिवृत्त

प्रकल्प प्रवर्तक मेसर्स भारत पेट्रोलियम कॉर्पोरेशन लिमिटेड (बीपीसीएल) यांच्या प्रस्तावित पॉलिप्रोपिलिन (पीपी) विभाग स्थापनेबाबत व बीपीसीएल मुंबई रिफायनरी ते रसायनी यांच्यातील पाईपलाईन्स एकमेकांस जोडण्याच्या (इंटरकनेक्ट) प्रकल्पासाठी पर्यावरणविषयक जाहिर सुनावणीचे इतिवृत्त

जाहिर जनसुनावणी दिनांक	- २४-०९-२०१९
वेळ	- सकाळी ११.३० वाजता
स्थळ	- रसरंग बिल्डिंग, एचओसी कॉलनी, ता. पनवेल, जि. रायगड.

प्रस्तावना:-

प्रकल्प प्रवर्तक मेसर्स भारत पेट्रोलियम कॉर्पोरेशन लिमिटेड (बीपीसीएल) यांच्या प्रस्तावित पॉलिप्रोपिलिन (पीपी) विभाग स्थापनेबाबत व बीपीसीएल मुंबई रिफायनरी ते रसायनी यांच्यातील पाईपलाईन्स एकमेकांस जोडण्याच्या (इंटरकनेक्ट) प्रकल्पासाठी पर्यावरण अनुमती मिळविण्यासाठी महाराष्ट्र प्रदूषण नियंत्रण मंडळास अर्ज प्राप्त झाला.

प्रकल्प प्रवर्तकांना दिनांक १७-०६-२०१८ रोजी काही अटी व शर्ती निर्देश करून पर्यावरण आघात रुपरेषा करण्यास (टीओआर- टम्स ॲफ रेफरन्स) प्राथमिक मान्यता प्रदान करण्यात आलेली आहे.

भारत सरकारच्या पर्यावरण, वने व हवामान बदल मंत्रालयाच्या अधिसुचना अनुसार सदस्य सचिव, महाराष्ट्र प्रदूषण नियंत्रण मंडळ, मुंबई यांनी खालीलप्रमाणे पर्यावरण विषयक जाहिर लोकसुनावणी समिती गठित केली:-

१) जिल्हादंडाधिकारी, रायगड
किंवा त्यांचे प्रतिनिधी
(अतिरिक्त जिल्हादंडाधिकारी यांच्यापेक्षा
कमी दर्जाचा नसावा)	-अध्यक्ष
२) प्रादेशिक अधिकारी, रायगड
(महाराष्ट्र प्रदूषण नियंत्रण मंडळ,
मुंबई यांचे प्रतिनिधी)	- सदस्य
३) उप प्रादेशिक अधिकारी, रायगड-१
महाराष्ट्र प्रदूषण नियंत्रण मंडळ,	- समन्वयक

भारत सरकारच्या पर्यावरण आघात मुल्यांकन अधिसुचनेनुसार जनसुनावणी बैठकीच्या तीस दिवस अगोदर स्थानिक दैनिक वृत्तपत्र कृषिवल, सकाळ मराठी आवृत्ती व राष्ट्रीय वृत्तपत्र द इंडियन एक्सप्रेस इंग्रजीत आवृत्ती मध्ये दिनांक २२.०८.२०१९ जाहिर सूचना प्रकाशित केली होती. त्यात सदरहू प्रकल्पाविषयी काही पर्यावरणीय हरकती, सूचना वा आक्षेप असल्यास ते नोंदविण्याचे आवाहन केले. त्याचप्रमाणे सदरहू प्रकल्पाचा पर्यावरण आघात मुल्यांकन अहवाल व कार्यकारी सारांश अहवाल मराठी व इंग्रजी शासनाच्या विविध कार्यालयात उपलब्ध करण्यात आला. तो खालीलप्रमाणे:-

- १) पश्चिम विभाग कार्यालय, पर्यावरण, वने व हवामान बदल मंत्रालय, भारत सरकार, नागपूर,
- २) पर्यावरण विभाग, महाराष्ट्र शासन, १५ वा मात्रा, नविन प्रशासकीय इमारत, मंत्रालय, मुंबई-४०० ०२२
- ३) उप संचालक (जल प्रदूषण नियंत्रण), महाराष्ट्र प्रदूषण नियंत्रण मंडळ, कल्पतरु पॉर्ट, रा. ३ वा ४था मजला, सिनेप्लैनेट समोर, सायन सर्कलजवळ, सायन पुर्व, मुंबई - ४०० ०२२
- ४) प्रादेशिक अधिकारी, महाराष्ट्र प्रदूषण नियंत्रण मंडळ, रायगड भवन, ७वा मजला, सीबीडी बेलापूर, नवी मुंबई ,
- ५) उप-प्रादेशिक अधिकारी, राडगड-१, महाराष्ट्र प्रदूषण नियंत्रण मंडळ, रायगड भवन, ७वा मजला, सीबीडी बेलापूर, नवी मुंबई ,
- ६) जिल्हादंडाधिकारी कार्यालय, रायगड,
- ७) अतिरिक्त जिल्हादंडाधिकारी कार्यालय, रायगड,
- ८) जिल्हा परिषद कार्यालय, रायगड,
- ९) जिल्हा उद्योग केंद्र, रायगड,
- १०) उप विभागीय अधिकारी कार्यालय-पनवेल, जिल्हा- रायगड,
- ११) तहसिल कार्यालय- पनवेल, जिल्हा- रायगड,
- १२) पंचायत समिती कार्यालय, जिल्हा- रायगड,
- १३) ग्रामपंचायत कार्यालये खालापूर, आपटे कुराडे. पोसरी, देवळोली, दापवली, वावेहार, कराडे, वडगाव, वसांबे (मोहपाडा) पराडे-पराडे, चांभारी, लोधिवली, चौक, गुळलुंदे, बांभवी, वारळ, सोनहार, उक्वे, पारगाव-डुंगी, पारगाव-इनाम, कोपर, वडघळ, करंजडे, वडवली, तुरमाळे, शिरढोणी, गीरवली, सोमाटणे, नारपोली, , तालुका - पनवेल, जिल्हा-रायगड,
- १४) संकेतस्थळ, मप्रनि मंडळ, मुंबई.

जनसुनावणीचे इतिवृत्तः-

श्री दत्तात्रय नवले, अतिरिक्त जिल्हादंडाधिकारी तथा अध्यक्ष, पर्यावरणविषयक जाहिर जनसुनावणी समिती यांनी सांगितले की प्रकल्प प्रवर्तक भारत प्रेट्रोलियम कॉर्पोरेशन लिमिटेड (बीपीसीएल) यांच्या रसायनी येथे प्रस्तावित पॉलिप्रोपिलिन (पीपी) विभाग स्थापनेबाबत व बीपीसीएल, मुंबई रिफायनरी ते रसायनी यांच्यातील पाईपलाईन्स एकमेकांस जोडण्याच्या (इंटरकनेक्ट) प्रकल्पाच्या पर्यावरणविषयक जाहिर जनसुनावणीस उपस्थितांचे स्वागत करतो. ही जनसुनावणी ही तीन पद्धतीने होईल. प्रथम प्रकल्प प्रवर्तक संपूर्ण प्रकल्पाविषयी व पर्यावरण आधात मुल्यांकन अहवालाविषयी संपूर्ण माहिती सादरीकरणाव्दारे उपस्थितांना सांगतील. त्यानंतर उपस्थितांचे त्याबाबत काही आक्षेप, सूचना असल्यास त्या त्यांना उपस्थित करण्याची संधि देण्यात येईल. नंतर त्यास उत्तर व बैठकीचा समारोप होईल. त्यांनी सादरीकरण शांततेने ऐकण्याचे आवाहन उपस्थितांना केले.

प्रकल्प प्रवर्तकांच्या प्रतिनिधीने सादरीकरण सादर केले.

खालील उपस्थितांनी बैठकीच्या चर्चेत भाग घेतला व त्यास प्रकल्प प्रवर्तक/पर्यावरण सल्लागार यांनी दिलेली उत्तरे -

१) श्री ए.के. म्हसकर, शेतकरी संघटना,

आमची संघटना मान्यताप्राप्त संघटना आहे. मात्र संघटनेस न कळविता ही बैठक आयोजित करण्यात आलेली आहे. म्हणजे ही संघटना बेवारस आहे काय? आमच्या संघटनेत सर्व विषयांवरील तज्ज्ञ मंडळी आहेत. मान्यवर आहे. ते विविध विषयांवर बोलतील. त्यांनी प्रथम काशीनाथ कांबळे बोलतील असे सांगितले.

२) श्री काशीनाथ कांबळे, सरचिटणिस, रसायनीप्रकल्पग्रस्त सामाजिक संस्था:-

सदरहू बैठकीस प्रकल्पग्रस्त आठ गावातील लोक येणार आहेत, याची कल्पना प्रकल्प अधिकारी व मप्रनि मंडळास यांची कल्पना असताना बैठकीची व्यवस्था अपुरी आहे. आमचे बरेच सहकारी हे खाली बसलेले आहेत. तरी बरेच सभागृहाबाहेर उभे आहेत. आम्हांला त्यामुळे लाज वाटते. बैठक मोठ्या जागेत वा मोकळ्या मैदानात घ्यायला पाहिजे, जेणेकरून प्रकल्पग्रस्तांना आपली मते मांडता येतील.

मप्रनि मंडळाने बैठकीच्या सूचनेचे सर्व प्रकल्पग्रस्त ग्रामपंचायतीस पत्र पाठवविलेले आहे असे सांगितले. मात्र सर्वानाच मिळालेली नाहीत. सावळे व वासांबे ग्रामपंचायतीस पत्रे मिळालीच नाहीत. तर ते हरकती कश्या मांडणार? तसेच मप्रनि मंडळाने पाठवविलेल्या पत्राचा विषय वेगळा व पत्रातील मजकूर वेगळा आहे. त्यांनी पत्र वाचून दाखविले. त्यांनी सांगितले की विषय वेगळा असून मजूकरात ही जनसुनावणी एलपीजी बॉटलींग प्रकल्पाची आहे असे सांगितले आहे. म्हणजे ही प्रकल्पग्रस्त व सामान्य माणसांची फसवणूक आहे. जाणूनबुजून सत्य लपविण्याचा प्रयत्न आहे.

त्यांनी पुढे आक्षेप नोंदविला की नियमाप्रमाणे सदरहू जनसुनावणी बैठक ही जिल्हादंडाधिकारी किंवा तत्सम दर्जाच्या अधिकाराच्या अधिपत्याखालीच बोलाविण बंधनकारक आहे. असे असतानाही तो नियम पाळण्यात आलेला नाही. तरी या जनसुनावणी बैठकीस काहीही अर्थ नसून ही जनसुनावणी ही बेकायदेशीर आहे.

त्याचप्रमाणे सदरहू पाईपलाईन्सच्या प्रकल्पामुळे बाधित होणा-या शेतक-यास कोणतीच माहिती उपलब्ध करून देण्यात आलेली नाही.

पाईपलाईन्स कशी जाणार, कुठल्या सर्वे नंबरमधून जाणार याची माहिती नाही. त्याचप्रमाणे आता विधानसभा निवडणुक, २०१९ ची कार्यवाही चालू असताना ही बैठक आयोजित करण्यात आलेली आहे. पूर्वी अशाप्रकारच्या बैठकीच्यावेळी विविध सामाजिक संघटनांना वगळलेले आहे. यावेळी मात्र येथे १०००-१५०० स्थानिक उपस्थित आहेत. हे काहीतरी लपविण्यासाठी आहे असे वाटते. त्याचप्रमाणे सादरीकरणात रोजगाराची संधि प्रकल्पात मिळेल असे सांगितले. मात्र कोणत्या संवर्गात व किती रोजगार याबाबत काहीही माहिती नाही.

त्यांनी काही दिवसांपूर्वी ओएनजीसीत झालेल्या स्फोटाच्यावेळी २ कि.मी.परिधातील लोकांना हलविले होते असे सांगितले. पेपरात आलेली माहूल प्रकल्पाबाबतची बातमी वाचूना दाखविली व सदरहू प्रकल्पातील सुरक्षा व्यवस्थेबाबत सादरीकरणात काहीही दाखविण्यात आलेले नाही असे सांगितले. विकासासाठी असे धोकादायक प्रकल्पामुळे तेथील माणूस जर मरणार असेल, तर विकास नव्हे तर भकास आहे. देशाचा, राज्याचा व परिसराचा विकास करताना तेथील माणूस हा जगलाच पाहिजे. आता येथे आणेगावात दिवसाआड पाणी येते. अशा प्रकल्पांना पाणी लागत असल्याने पुढे दिवसाआड मिळणारे पाणी पुढे काही दिवसही मिळणार नाही.

या संबंधित पाईपलाईन्स प्रकल्पासाठी सुमारे ४० कि.मी. अंतरातील सर्व गावे ही बाधित होणार आहेत. तरी त्यासाठी पाईपलाईन्सची सुनावणी ही परत घेण्यात यावी व याची नोंद घेण्यात यावी. विकासासाठी स्थानिक गावक-याच्यां जीवावर उठणारा हा धोकादायक

प्रकल्प असून सदरहू प्रकल्पास सर्व स्थानिकांचा विरोध आहे याची नोंद पर्यावरणविषयक जाहिर जनसुनावणी समितीने घ्यावी.

३) श्री दत्तात्रय कानो शिंदे, प्रकल्पबाधित शेतकरी:-

सदरहू प्रकल्प हा किती धोकादायक आहे याची माहिती मिळाली. तर येथे मनुष्यवस्ती नाही काय?

४) निवृत्त प्राध्यापक रानडे:-

येथे उपस्थितीत करण्यात आलेल्या आक्षेपकांना माझा पाठिंबा आहे. सादरीकरणात दर्शविल्याप्रमाणे सदरहू प्रकल्प हा नुसता पाईपलाईन्सचा नाही. तर जेथून सदरहू पाईपलाईन्स जाईल, तेथील ६८ मिटर्सवर निर्बंध येणार आहेत. त्याबाबत स्थानिक शेतक-यांमध्ये काहीही जागृत्ती करण्यात आलेली नाही. तेथील निर्बंधामुळे शेतक-यांचे काय नुकसान होईल याबाबत विचार करणे गरजेचे आहे. तरी पाईपलाईन्ससाठी वेगळी जनसुनावणीची मागणी रास्त आहे.

त्याचप्रमाणे सामान्यांच्या माहितीसाठी वृत्तपत्रात जाहिर सुनावणी सूचना प्रकाशित करण्यात आलेली आहे. त्यात विषय वेगळा व मजकूर वेगळा अशी प्रकाशित झाली. म्हणजे स्थानिकांमध्ये त्यामुळे संभ्रम निर्माण झालेला आहे.

नुकताच जवळील जेएनपीटीमध्ये झालेल्या अपघाताच्यावेळी १० मिनिटांपेक्षा जर आग नियंत्रणात आली नाही, तर त्यास मेजर फायर असे ऑईल व नेचरल गॅस प्रकल्पात म्हटले जाते. त्यासाठी संबंधित प्रकल्पात तशी सयंत्रणा कार्यान्वित नाही असा अहवाल वृत्तपत्रात आलेला आहे. तरी येथे तशी सयंत्रणा कार्यान्वित आहे वा काय याबाबत कुठलीही माहिती सादरीकरणात सांगण्यात आलेली नाही.

केंद्र सरकारच्या पर्यावरण आघात मुल्यांकन अहवालाबाबत काही मार्गदर्शक सूचना आहेत. त्यात प्रत्येक प्रकल्प स्थापन करताना प्रकल्प स्थानासाठी दुस-याही स्थानांचा विचार करावा असा उल्लेख आहे. मात्र पर्यावरण आघात मुल्यांकन अहवालात दुस-या स्थानाचा बाबतीत विचार करण्यात आला नसल्याची माहिती आहे. पाईपलाईन्सची कनेक्टिव्हिटी ही महाराष्ट्रात कुठेही मिळेल.

सदरहु स्थानावर यापूर्वी हिंदूस्थान ऑरगॅनिक प्रकल्प होता. तो स्थापन करताना ठरविण्यात आलेल्या उदिष्टांना हरताळ फासण्यात आलेला आहे.

पर्यावरण आघात मुल्यांकन अहवालावर आमचा आक्षेप आहे. पर्यावरण आघात मुल्यांकन अहवाल हा सर्वसमावेशक असावा अशी मार्गदर्शक तत्वे आहे. मात्र प्रकल्प अतिघातक संवर्गात येत असूनही फक्त तीन महिन्यात अभ्यास कसा पूर्ण केला जातो याबाबत काहीही स्पष्टीकरण नाही. पर्यावरण आघात मुल्यांकन अहवालात प्रकल्पापासूनची इतर गावात दाखविलेली अंतरे ही चुकीची दाखविण्यात आलेली आहेत.

आम्ही प्रगतीच्यी विरुद्ध नाही. मात्र सुरक्षिततेबाबत प्रकल्पात काळजी घेणे आवश्यक आहे.

प्रकल्प प्रवर्तकांनी प्रकल्पातील आपत्कालिन व्यवस्थापन योजनेबाबत (Onsite Disaster Management Plan) योग्य प्रकारे संपूर्ण माहिती दिलेली नाही. अहवालात वन विभागाची परवानगी घेण्यात येईल असा उल्लेख आहे. मात्र ना हरकत प्रमाणपत्र नाही. सदरहू प्रकल्पास एलपीजी बॉटलिंगसाठी ना हरकत परवाना केंद्र सरकारच्या पर्यावरण, वने व हवामान बदल मंत्रालयाकडून प्रदान

करण्यात आलेले आहे काय याबाबत खुलासा करण्यात आलेला नाही. मँगग्रोव्हर्सबाबत काहीही खुलासा व संबंधित विभागाची नाहरकत प्रमाणपत्र याबाबत काहीही माहिती नाही. त्याबाबतही वनविभागाची परवानगी घेण्यात आल्याच्या कुठलाही पुरावा यात दिलेला नाही.

अभयारण्य प्रकल्पापासून जवळच म्हणजे २.५ कि.मी. आहे. त्याबाबत पूर्वपरवानगी बंधनकारक असतानाही ती घेण्यात आलेली नाही. हा अहवाल इंजिनियर्स इंडिया केला आहे काय याबाबत शंका उपस्थित होते.

आम्ही प्रकल्पास विरोध करतो, मात्र आम्हांला एलपीजीसाठी ना हरकत प्रमाणपत्र प्रदान असल्यास ते उपलब्ध करण्यात यावे.

५) डॉ. पळणीकर, राहणार-पनवेल, जिल्हा-रायगड

मी वैदकीय सेवेत असून येथील स्थानिक रहिवाशी आहे. परिसरात रिलायन्सची गॅसलाईन प्रकल्प आला. त्यावेळी शेतक-यांना काहीही मोबदला देण्यात आला नाही. त्यावेळी शेतकरी जागृत्त नव्हता. आता तसे होऊ नये.

ब-याचवेळी अनेक गोष्टींचे आश्वासन दिले जाते, पण प्रत्यक्षात काहीही होत नाही. त्यावेळी एचओसीने गावाच्या विकासाबाबत देण्यात आलेली आश्वासने सर्वच पूर्ण झालेली नाहीत. ज्या काही थोड्या गोष्टी झाल्या, त्यास नंतर ३०-४० वर्षे लागली. यावेळी तसे होऊ नये. याची नोंद घ्यावी ही नम्र विनंती.

६) श्री रमेश बाबू पाटील, उपाध्यक्ष, प्रकल्पग्रस्त शेतकरी संघटना:-

आज प्रकल्प प्रवर्तक भारत पेट्रोलियमची सुनावणी आहे. आपणा सर्वांना माहिती आहे की निवडणुक आचारसंहिता लागू झालेली

आहे. बैठकीत सुरवातीस कांबळसाहेबांनी सांगितले की आचारसंहिता असताना बैठक कशी बोलावली? आम्ही कुठल्याही पक्षाचे नाहित. आम्ही शेतकरी संघटनेचे निष्ठावान कार्यकर्ते असून शेतक-यांच्या भावना आम्ही मांडणार आहोत.

डॉ. पळणीकर यांनी १९६१ साली एचओसी प्रकल्पाने दिलेली आश्वासने कशी पाळली नाही याची माहिती दिलेली आहे. त्यावेळी शेतक-यांची जमिन कवडीमोल भावानी घेतली व आता बीपीसीएल देण्यात येत आहे. म्हणजे एका शासनाच्या प्रकल्पाची जमिन दुसरा शासनाचा विभाग घेतो. त्याचा दर पाहिला तर शासनानेही धंदा केलेला आहे. ती जमिन आमची येथील मूळ शेतक-यांची जमिन होती. ती विकण्याचा अधिकारी शासनाने कोणी दिला? पनवेल विमानतळासाठी जो नियम लावला, तो येथेही लावण्यात यावा. रसायनीही पनवेल तालुक्यातच आहे. एकाला एक नियम व दुस-याला दुसरा नियम लावणे चुकीचे आहे.

एचओसीएल कंपनीने जमिन घेताना आश्वासन दिले होते की प्रकल्पग्रस्तांतील कुटुंबातील दोन व्यक्तीस नोकरी देण्यात येईल. ते आश्वासन पाळण्यात आलेले नाही.

तसेच प्रकल्पातील प्रदूषणामुळे येथे काय त्रास होईल याबाबत काही उपाययोजना केल्या का याबाबत माहिती संपुर्ण द्यावी. कदाचित उपाय योजना केल्या असतील. मात्र भोपाळ दुर्घटना होऊन बरीच वर्षे झाली. तरी तेथे जन्मणारी बाळे ही ब-याच प्रमाणात अर्धवट जन्मतात अशा बातम्या येतात.

मात्र शेतक-यांची जमिन घेऊन शेतक-यांना काय सुविधा देणार याबाबत प्रकल्प प्रवर्तक काहीही सांगत नाही. शासनाने शेतक-यांना फसविले आहे.

७) श्री पांडुरंग घाटाडे, प्रकल्पग्रस्त शेतकरी संघटना:-

येथून शून्य अंतरावर दापवली हे गांव आहे. तेथील परिस्थीती अत्यंत वाईट आहे. तरी येथे उपस्थित असलेल्या प्रांतधिका-यांनी व प्रकल्प प्रवर्तकांना विनंती करतो की त्यांनी याबाबत दखल घ्यावी.

आमचा ह्या प्रकल्पास पूर्ण विरोध आहे.

८) श्री उदय रामचंद्र तिखे, ग्रामपंचायत सदस्य, देवळोली, जिल्हा-रायगडः-

देवळोली ग्रामपंचायतीत हा प्रकल्प येत असून जनसुनावणीची माहिती आम्हांला मप्रनि मंडळाच्या पत्रामुळे कळली. मात्र ती संदिग्ध आहे. त्याचप्रमाणे प्रकल्प अधिका-यांनी सादरीकरणात सांगितलेली माहिती ही अपुरी आहे. पाईपलाईन कोणत्या क्षेत्रातून, कोणत्या जमिन गट नंबर/सर्व्हे नंबरमधून जाते, कोणते शेतकरी बाधित होतात याबाबत कोणतीही माहिती आमच्यापर्यंत पोहचविण्यात आलेली नाही. यासाठी आम्ही ग्रामपंचायतीतर्फ बीपीसीएलला अर्ज दिलेला आहे. त्यांनी सर्व माहिती तात्काळ पुरवावी अशी त्यांनी विनंती करण्यात आलेली होती. त्याचे आजपर्यंत उत्तर आलेले नाही. आम्ही बीपीसीएलला भूमापन नकाशा मागितला होता. तोही आम्हांला उपलब्ध करून देण्यात आलेला नाही.

आम्हांला स्थानिक शेतक-यांकडून विचारणा सतत होते. कोणते क्षेत्रफळ व व्यक्ती प्रभावित होणार आहेत किंवा आम्हांला प्रभावित होणा-या शेतक-यांची यादीही मिळत नाही. त्यांना काही मोबदला मिळणार का याबाबत विचारणा होते. जर जनतेच्या माहितीसाठी ही जनसुनावणी आहे, तर अपुरी माहिती का देण्यात येते? त्यामुळे आम्ही ग्रामपंचायत हृदतील जनतेस कुठलीही माहिती देऊ शकलो नाही. याचा अर्थ शासन अपुरी माहिती देऊन प्रकल्प कार्यान्वित करण्याचा सोपस्कार करत आहे. या मुद्द्याची नोंद घेण्यात यावी.

तरी ग्रामपंचायत देवळोलीतर्फे मी आपणास विनंती करतो की-

अ)ग्रामपंचायतीस दोन्ही प्रकल्पांचा प्रत्यक्ष भूमापन नकाशा सर्व्हे

नंबरसहित व प्रकल्पबाधित नंबरसह उपलब्ध करण्यात यावा,

ब) या परिसराच्या नियोजनासाठी शासनाने एमएमआरडीए व एमएसआरडीसी या दोन नियोजन प्राधिकरणांची नियुक्ती केलेली आहे. दोन्ही प्राधिकरणांचे निकष/अंतरमर्यादा पाईपलाईन प्रकल्पात पाळले गेले आहेत काय याची माहिती देण्यात यावी. असल्यास तसा नकाशा उपलब्ध करण्यात यावा,

क) त्याचप्रमाणे दोन्हीही प्राधिकरणांकडून ना हरकत प्रमाणपत्र मिळवून ग्रामपंचायतीस उपलब्ध करून देण्यात यावे. त्याच्या प्रती आम्ही जनतेस उपलब्ध करून देऊ.

ड) याबाबत संपूर्ण इत्यंभूत माहिती ग्रामपंचायतीस उपलब्ध करून देणेपर्यंत ही जनसुनावणीत स्थगित करण्यात यावी अशी ग्रामपंचायतीतर्फे विनंती करतो,

इ) कोकण आयुक्त, कोकण भवन, नवी मुंबई येथील बैठकीत विषय उपस्थित करण्यात आला होता की पाईपलाईन नकाशा दाखविला, त्यात शेतकरी हे बाधित होणार आहेत. कोणती मानवी वस्ती व सुविधा ही पाईपलाईन्सपासून दूर राहिल या अहवालात पान नं. २१ वर याची माहिती दिलेली होती. जर ६८ मीटर्स दोन्ही बाजूंनी राहणार असेल तर दोन्हीबाजू धरून १३६ मीटर्स अंतर सोडावे लागेल. त्यासाठी बीपीसीएलला याबाबत माहिती विचारली असता कोणतेही उत्तर नाही. आमचा वेळोवेळी अनुभव आहे की बीपीसीएल सामान्य जनतेस. स्थानिक स्वराज्य संस्थेस-ग्रामपंचायतीस माहिती उपलब्ध करून देत नाही. बैठकीत करण्यात आलेल्या प्रश्नांची उत्तरे या पर्यावरण आघात मुळ्यांकन अहवालात आलेली नाही. तरी ते प्रश्न मी बैठकीत पुन्हा उपस्थित करतो -

आपण बाधित शेतकरी म्हणता, ह्या प्रकल्पाला शेतक-यांनी संमती दिली तरच - असे समजून मी प्रश्न उपस्थित करतो:

शेतकरी बाधित क्षेत्रात ($६८+६८=१३६$ मीटर्स) केंद्र व राज्य शासनाने वेळोवेळी प्रोत्साहन देण्यासाठी खालील व्यवसाय व तो करण्यास मदत व पाठिंबा दिलेला आहे, जो शेतक-यांचा हक्क आहे तो ते बाधित क्षेत्रात उभारु शकतो काय -

- अ) दुर्घटव्यवसाय- गोठा बांधणी
- ब) कुकुटपालन प्रकल्प -पोल्ट्री उभारणी
- क) बायोगॅस संयंत्र उभारणी (राज्यशासन योजना)
- ड) शीतकरण प्रकल्प उभारणी (केंद्रशासन योजना)

- इ) वृक्षलागवड- आंबा, पेरु, जांभूळ इ.
- ई) औषधी वनस्पती लागवड,
- उ) शेळीमेंढी व्यवसाय उभारणी
- ऋ) सिंचनविहिर
- प) आठवडेबाजार भरवू शक्तो का,
- फ) शेतक-यांच्या उपजिविकेसाठी वेळोवेळी शासनाचे उपक्रम
- भ) कृषिप्रक्रिया फळप्रकल्प
- म) वनवृक्ष लागवड,

वरिल सर्व योजना शेतकरी बफर झोनमध्ये राबवू शक्तो का याबाबत वारंवार व कोकण आयुक्तांसमोर सांगुनही प्रकल्प प्रवर्तक माहिती उपलब्ध करून देत नाहीत व स्थानिक स्वराज्य संस्थेची दिशाभूल करत आहे.

त्याचप्रमाणे प्रकल्प प्रवर्तकांनी सांगितले की पाईपलाईन ही १ १/२ मीटर्स जमीनीच्या खोलीवरून जाणार आहे. तरी प्रकल्प प्रवर्तक सांगतात की शेतकरी शेती करू शक्तो. शेतक-याने मेहनतीने जमिन भुसभुशीत केलेली आहे. त्यावर पाईप्स टाकण्यासाठी आपण अजस्त्र यंत्रे जाणार आहेत. जेसीबी, पोकलेंड यंत्रे जाऊन ती जमिन परत दबली जाणार आहे. जमिनीचा पोत जो १ १/२ मीटर असतो, ज्यास फरटाईल लॅड म्हणतात, ती आपण उकरणार व माती आजूबाजूस टाकणार त्यामुळे जी सुपिक जमिन आहे, ती पाईप्ससाठी उकरणार. त्यामुळे शेतक-यांची ती जमिन नापिक होणार, त्यासाठी प्रकल्प अहवालात कोणतीही तरतुद नाही.

त्याचप्रमाणे शेतात येणा-या अजस्त्र यंत्रांमुळे जमिनीतील नैसर्गिक पाण्याचा पाझर बंद होण्याची शक्यता आहे. त्यामुळे तेथील विहिर, ओढा याचा पाण्याचा पाझर बंद होण्याची शक्यता आहे. त्यावर कोणती उपाययोजना तयार करण्यात आलेली आहे? याबाबत अहवालात काहीही उल्लेख नाही.

पाण्याचा पाझर बंद झाल्याने ओढा, नाला याचे पाणी बंद होण्याची शक्यता आहे. त्याचा परिणाम आदिवासी जीवनावर होईल, पशुपक्षी व प्राण्यांच्या जीवनावर होईल. परिसरातील जैव-विविधता (बायो-डायव्हरसिटी) वर निश्चितच परिणाम होईल. याबाबत कोणते उपाययोजना याचा खुलासा करावात.

तरी प्रकल्प प्रवर्तक अपुर्ण माहिती देऊन जनतेची दिशाभूल करत आहे. तरी वरिलबाबत संपूर्ण माहिती देऊनच परत जनसुनावणी बैठक घेण्यात यावी.

९) श्री गजानन माळी, राहणार-सावळेगाव, जिल्हा-रायगड, माजी सभापती, पनवेल पंचायत समिती:-

सदरहू बैठक ही बेकायदेशीर आहे. कारण मागत्या बैठकीच्यावेळी सर्व स्थानिकांनी कडाडून विरोध केलेला आहे. त्यावेळी सर्वांनी जे प्रश्न विचारले त्याची उत्तरे अजूनही देण्यात आलेली नाहीत. येथे आठ गावांचे सरपंच आहेत. त्यांनाही उत्तरे दिलेली नाहित. नागरिकांच्या प्रश्नांसाठी आचारसंहितेचा बाऊ करता, मग अशी बैठक कशी बोलविण्यात येते. १९६० साली आमची जमिन घेण्यात आलेली होती. त्यावेळी स्वातंत्र्य मिळाले होते व स्वयंपूर्ण होण्यासाठी व विकासासाठी भारत सरकारने २२० उपक्रम सुरु केले, त्यात बीपीसीएल ही आहे. त्यावेळी येथील शेतक-यांनी

जमिनी एचओसीएलला दिली. त्यांनी दिलेली आश्वासने पूर्ण करण्यात आलेली नाहित. स्थानिक दोन आमदार व खासदार यांच्याबरोबर मुख्यमंत्र्यांच्याकडे बैठक झालेली आहे. एचओसीला दिलेल्या जमिनीत शेतक-यांना हिस्सा दिला पाहिजे. तो आमचा हक्क आहे. आमचे म्हणणे समितीने शासनास कळवावे.

सर्व आठ बाधित गावांना, सर्व सरपंच व प्रकल्पग्रस्त संघटना यांना विश्वासात घेण्यात यावे. संघटना ह्या न्यायालयात याबाबत गेलेल्या आहेत. तरीही ही बैठक बोलविण्यात आलेली आहे. हा न्यायालयाचा अपमान आहे.

विकासासाठी माणसं मारणारा प्रकल्प आम्हांल नको. तो विकासारेवजी भकासाकडे नेईल. या बैठकीस जिल्हाधिकारी हवे होते. आम्हांला विकास हवा आहे. तो सर्वांगीण हवा. ज्याप्रमाणे पनवेलला प्रकल्पग्रस्तांचे पुनर्वर्सन करण्यात आले, त्याप्रमाणे येथेही विचार व्हावा. त्यासाठी जिल्हाधिकारी, पालक मंत्री यांनी तसा निधी मिळवावा.

या प्रकल्पास माझा कडाडून विरोध आहे. असे प्रकल्प आम्हांस नको आहेत.

१०) श्री विजय नामदेव खारकर, पुनर्वसित गाव पोसरी.

१९६० साली एचओसी प्रकल्प आला तेव्हा आमचे गाव हे १००% पुनर्वसित झालेले आहे. राज्य घटनेने सर्वांना जगण्याचा व सर्वांनी अन्न खाण्याचा हक्क दिलेला आहे. त्यासाठी कमविण्याचा हक्क आहे. त्यासाठी भारत सरकारने विविध उपक्रम कार्यान्वित केलेले आहेत. मात्र त्या कारखान्यातील प्रदूषणामुळे जगता येत

नसेल, तर असे कारखाने काय कामाचे आहेत? शासनाने प्रकल्पग्रस्तांना ८०% रोजगाराची संधि त्या त्या प्रकल्पात दिलेली आहे. त्यात प्रकल्पग्रस्त व स्थानिक येतील का, त्यासाठी परिसरातील लोकसंख्या, शिक्षण, गुणवत्ता, कौशल्य विकास याचे सर्वेक्षण करण्यात आलेले आहे काय? आता त्यास सामाजिक-आर्थिक सर्वेक्षण असे म्हणतात. हे सर्वेक्षण करण्यात आलेले नाही. ते होण्याची गरज असून ते त्वरित करण्यात यावे.

११) श्री रामभाऊ पाटील, माजी सरपंच, देवळोली ग्रामपंचायत, जिल्हा-रायगडः-

हा कारखाना माहुल येथे कार्यरत आहे. तर येथे आणण्याची काय गरज आहे? आम्ही याबाबत मुख्यमंत्यांना भेटलो. त्यांनी प्रथम सर्वेक्षण करण्याची गरज आहे असे मत मांडले. त्यामुळे वस्तूस्थिती लक्षात येईल. त्यांना मान देण्यासाठी आम्ही सर्वेक्षणास परवानगी दिली. याचा अर्थ आम्ही प्रकल्पास परवानगी दिली असे नाही. एचओसी प्रकल्पास आम्ही काढीमोल भावाने जमिनी दिलेल्या आहेत. त्या हिंश्यात आमचा हक्क आहे. सदरहू प्रकल्पास सर्व महाराष्ट्रात विरोध आहे.

त्याचप्रमाणे सर्व संघटनांना विनंती करण्यात येते की त्यांच्यात एकवाक्यता ठेवावी. कारखाना नको असे सर्वांनी सांगायला पाहिजे.

१२) श्री यादव, माजी उपसंच, देवळोली ग्रामपंचायत, जिल्हा-रायगडः-

येथील बैठकीत सर्वांनी विरोध केलेला आहे. माझा कडाडून विरोध आहे. कारण १९६० साली आमच्या जमिनी कवडीमोल भावाने घेतल्या.

त्याच्या मोबदल्यासाठी आम्ही उपोषणास गेटजवळ बसलो होतो. त्यावेळी आम्हांला कोणीही विचारले नाही. आता पाईपलाईन आमच्या शेतातून घालणार आहेत. आम्हांला मोबदला दिला नाही, नोक-यासुध्दा दिल्या नाहित व आता आमची शेतातून पाईप घालणार आहेत.. मग आमचे काय राहील, म्हणजे आम्हांला रस्त्यावर आणणार काय? येथे आम्हांला नोक-यांचा पत्ता नाही. या धोकादायक प्रकल्पाचा काहीही उपयोग नाही. आम्ही शेतात कष्ट करून खातो, प्रकल्प प्रवर्तकांनी स्थानिक विकासासाठी सीएसआर निधी कधिही वापरलेला नाही. तरी सदरहू प्रकल्पाबाबत सर्व प्रकल्पग्रस्त, स्थानिक व मुख्यमंत्री निर्णय घेतील. मुख्यमंत्र्यांनी निर्णय घेतल्यावरच जनसुनावणी द्या.

१३) श्री उत्तम दत्ता कडवी, राहणार - काटोली, ग्रामपंचायत सदस्य-
जिल्हा-रायगड

एकच सांगायचे आहे की बीपीसीएल कंपनीवर वन खात्याने फौजदारी गुन्हा नोंदविलेला आहे. काही दिवसांपूर्वी येथे घटना घडली. त्यावेळी बीपीसीएल-एचओसी कंपनीच्या अधिका-यांनी रात्री जेसीबी बोलवून ३१ माकडे व १४ कबुतरे यांनी रात्रीच जमिनीत गाडले आहेत. हा प्रसंग दाबण्याचा प्रयत्न केला. आतल्या माणसाने बाहेर सांगितल्यावर हा प्रकार उघडकीस आला. मग असा प्रसंग झाल्यास स्थानिक माणसांचे काय? प्रकल्प प्रतिनिधींनी सादरीकरणात सांगितले की प्रकल्पात शून्य प्रदूषण आहे. मी स्वतः पेट्रोलियम कंपनीत नोकरी केलेली आहे. जेथे उष्णता निर्माण आहे, तेथे वायू हा उत्पन्न होणारच. तो वायू मग कोठेही जाऊ शकतो. त्याचप्रमाणे त्यांनी रात्रीच माकडे व कबुतरे गाडली, तरी याबाबत प्रकल्प प्रवर्तकांनी उत्तर द्यावे. तसेच असे निर्दशनास येते की

बीपीसीएल कंपनी ही पोलिस संरक्षणातच काम करते. जर त्यांना काम करायचे आहे, तर पोलिस संरक्षण कशाला हवे?

या प्रकल्पास माझा कडाडून विरोध आहे.

१४) श्री दत्तात्रय जांभळे, माजी सदस्य, पंचायतसमिती, खालापूर व सद्या उपसरपंच, चांभारी, जिल्हा-रायगडः-

सदरहू बीपीसीएल प्रकल्प हा आमच्या पराडे आदिवासी वाडीच्या अगदी लगतच आहे. सुरवातीपासूनच आम्ही एमआयएस व एचओसी प्रकल्पामुळे बाधित आहोत व आताही बाधितच आहोत. या प्रकल्पानी आमची कुठलीही समस्या सोडविलेली नाही. ना पिण्याच्या पाण्याची समस्या सोडविली, ना रोजगाराची सोडवली. एमआयडीसीने आमची पाताळगंगा नदी एवढी प्रदूषित केलेली आहे की आम्हांला पाणी पिणे मुश्किल झालेले आहे. एमआयडीसीने पाणी पुरविले, पण गेले ३-४ महिने रसायनी परिसरात पाण्याची काय समस्या आहे हे सर्वानाच माहित आहे. एमआयडीसीने पाणीपुरवठा अत्यंत कमी केलेला आहे. त्याचा उद्रेक होणार आहे. आमची वाडीजवळून बीईएसची गॅस पाईपलाईन आलेली आहे. आमची वाडी ही सर्व धोकादायक प्रकल्पात आहे. आम्ही आता पूर्ण गॅस चॅबरमध्येच राहणार आहोत. भोपाळ, ओनजीसी सारखी घटना घडल्यास येथे विध्वंस होणार. येथे १००% मानव जातीचा विध्वंस होणार आहे. त्याचप्रमाणे इको सेन्सिटिव्ह झोन वाढवत असताना त्यात प्रकल्प येतो. समोर माथेरान आहे. बीपीसीएल हा प्रकल्प कर्नाळा अभ्यारण्याला लागूनच आहे. १०० मीटरपण होणार नाही. त्यास कशी परवानगी देण्यात आली हे आम्हांला कळत नाही. बीपीसीएलचे अधिकारी आले व आम्हांला सांगत होते की आम्ही येथे सुधारणा करू. या प्रकल्पामुळे प्रत्यक्ष रोजगारात वाढ होईल व अप्रत्यक्ष रोजगारात वाढ

होईल असे सादरीकरणात सांगितले. पण प्रत्यक्ष रोजगार किती होईल ते सांगत नाही. आमची पराडा वाडी प्रकल्पास लागूनच आहे. पराडा वाडीतून एमआयडीसीचा रस्ता जातो. तरी हा विध्वंसकाकारी प्रकल्प आमच्यावर लादत असून त्यास आमचा विरोध आहे. त्याचप्रमाणे आचारसंहिता असतानाही ही बैठक घेतात हे बेकायदेशीर आहे. कारण आपण लाभार्थी गोष्टी आचारसंहितेत कशा सांगू शकता? या विध्वंसकारी प्रकल्पास आमचा कडाडून विरोध आहे व राहिल.

यावेळी श्री नवले, अतिरिक्त जिल्हादंडाधिकारी तथा अध्यक्ष, पर्यावरणविषयक जाहिर जनसुनावणी समिती यांनी सांगतिले की बैठकीत उपस्थित करण्यात आलेल्या आक्षेप, सुचनांना प्रकल्प प्रवर्तक उत्तर देतील.

१५) श्री समीर केशव ठाणे, ठाणे प्रकल्पग्रस्त शेतकरी संघटनेचा कार्यशील सभासदः-

महाराष्ट्र प्रदूषण नियंत्रण मंडळाने पर्यावरण आघात मुल्यांकन अहवालानुसार जनसुनावणी समितीसाठी कोणत्या दर्जाचे अधिका-यांची समिती गठित करता येते हे स्पष्ट केलेले आहे. त्यानुसार जनसुनावणी समितीचे अध्यक्ष हे जिल्हादंडाधिकारी असणे उचित आहे. जर जनसुनावणीचे अध्यक्ष हे जिल्हादंडाधिकारी नाहीत, तर जनसुनावणी कशी घेण्यात येत आहे? आचारसंहितेचा मुद्दा बैठकीत उपस्थित करण्यात आलेलाच आहे. तरी काही आक्षेप नोंदवित आहे -

- १) पर्यावरण आघात मुल्यांकन अहवाल अधिसूचनेनुसार मुल्यांकनार्थ अहवाल बनविलेला आहे काय?
- २) जरी हा बीपीसीएल प्रकल्प एचओसी प्रकल्पाच्या जागेत उभारणार आहेत असे सांगितले जाते. ते फक्त सकृतदर्शनी आहे. कर्नाळा

पक्षी अभयारण्य हे प्रकल्पाच्या फक्त १०० मीटर अंतरावर आहे. सन २००० च्या शासकीय आदेशांप्रमाणे पर्यावरण संवदेनशील क्षेत्रात ८ कि.मी पर्यंत परिघात साधी वीटभट्टीही लावता येत नाही. येथे तर प्रकल्पात एवढा मोठ्या तापमानात प्रक्रिया करण्यात येणार आहे.

- ३) पर्यावरण आघात मुल्यांकन अहवालानुसार प्रकल्प स्थानापासून विविध गावातील अंतर दाखविण्यात आलेले नाही,
- ४) प्रकल्पास लागून कर्नाळा पक्षी अभयारण्य आहे. त्याचा उल्लेख नाही. मात्र पाईपलाईन ही १ १/२ कि.मी. किती लांबून जाते ते सांगितले आहे.
- ५) नुकतीच टाइम्स ऑफ इंडियात आलेल्या बातमीनुसार एक इस्त्रो शास्त्रज्ञ व एक बीपीसीएल अधिकारी यांना अटक झालेली आहे. कारण त्यांनी दाखविलेले प्रकल्पाबाबत चुकीचे अंतर,
- ६) १९६० साली शेतक-यांच्या जमिनी कवडीमोळ भावाने घेतल्या. त्यावेळच्या शासनाच्या धोरणाप्रमाणे ज्या काही रासायनिक कंपन्या होत्या, त्यांना कच्चा माल हा स्थानिकांकडूनच घेण्यात येत असे. आता जमिनीबाबत शेतक-यांचा वाद हा कोर्टात व महाराष्ट्र शासनाबरोबर चालू आहे. त्याचा उल्लेख पर्यावरण आघात मुल्यांकन अहवालात नाही. फक्त नॉट अप्लिकेबल असे म्हटले आहे.
- ७) परिसराचा सामाजीक आघात मुल्यांकन अहवाल देण्यात आलेला नाही.
- ८) पर्यावरण आघात मुल्यांकन अहवालतील मुद्दा नं.४ - टीओआरमधील पान नं. ३ व ४, ४ पैकी ७ व ८ सर्वच ठिकाणी फसवणूक करण्यात आलेली आहे. सर्वच माहिती खोटी आहे.

९) प्रकल्पात प्राणी, जनावरे नाहीत, याबाबत स्पष्टीकरण करणे गरजेचे आहे. प्रकल्पात १५ डिसेंबरला माकडे मेली. ती काही बाहेरुन आणली गेली का? मात्र पर्यावरण मुल्यांकन अहवालात नाही अशी खोटी माहिती देण्यात आली. येथेही जवळील पक्षी अभराण्यातील पक्षीही प्रकल्पात उडत जाऊ शकतात व माकडे मेली तशी त्यांचीही तीच गत होऊ शकते.

१०) सामाजिक आघात मुल्यांक अहवाल दिलेला नाही. १० कि.मी.परिघातील सर्व वस्तूस्थितीचा अभ्यास होणे गरजेचे आहे.

११) प्रकल्पासाठी नाममात्र का होईना, तीन जागा बघणे बंधनकारक आहे. प्रकल्पासाठी दुसरी कुठली राखीव जागा बघितली. त्याचा उल्लेख नाही,

१२) माहुलमध्ये सदरहू प्रकल्पाने हाहाकार माजवल्याने राष्ट्रीय हरित लवाद व सुप्रीम कोर्टाने प्रकल्प प्रवर्तकांना कळक निर्देश जारी केलेले आहेत. मध्यांतरी एका भारत गॅसचा घरी स्फोट झाला. अशावेळी प्रकल्प प्रवर्तकांस रुपये पाच लाख मोबदला द्यावा लागतो. येथील त्याचप्रमाणे परिसरातील जनावरांबाबत कुठलाच विचार करण्यात आलेला नाही. त्याचा उल्लेख पर्यावरण आघात मुल्यांकन अहवालात नाही. येथे दुर्घटनेनंतर स्थानिक व परिसरातील लोकांच्या विम्याची जबाबदारी कोण घेणार याबाबत उल्लेख नाही. बीपीसीएल, मप्रनि मंडळ वा महाराष्ट्र शासन घेणार याबाबत स्पष्टीकरण हवे,

१३) केंद्रीय प्रदूषण नियंत्रण मंडळाने पाताळगंगा नदी ही सर्वात प्रदूषित नदी म्हणून घोषित केलेली आहे. त्या नदीच्या संवर्धनासाठी योजना व खर्च करणे गरजेचे आहे. अहवालात एप्लिकेबल नाही असे लिहिले आहे व पाताळगंगेस ३० वर्षे पूर

आलेला नाही असा उल्लेख केलेला आहे. तीन वर्षांपूर्वी पाताळगंगेस पूर आलेला आहे. १९६५, १९८९ व २०१६ चे पूर बघितले आहेत. यासाठी सर्वसमावेशक पर्यावरण अहवालाची गरज आहे. येथे घाईघाईने फक्त तीन महिन्यातील सर्वेक्षण येथे करण्यात आलेले आहे व पर्यावरण आघात मुल्यांकन अहवाल करण्यात आलेला आहे,

१४) प्रकल्पात महत्वाची वनस्पती, प्राणीजीव आहे काय याबाबत नाही असा उल्लेख केलेला आहे. काही दिवसांपूर्वी माकडे प्रकल्पातच गेली,

१५) अहवालात सोबत-३ मध्ये दिशाभूल केली जाते. त्यात सादर करण्यात आलेला नकाशा कोणाला वाचता आला तर वाचावा. संपूर्ण रसायनीचा परिसराचा नकाशा लावलेला आहे. त्यात पूर्णपणे अर्धवट माहिती आहे.

१६) तिवरींमधून/मँगोसमधून पाईपलाईन जाणार तर त्यासाठी उच्च न्यायालयाची पूर्वपरवानगी घेतली का याचा पुरावा नाही. मी ११५ प्रश्न तयार केलेले असून त्याची एक प्रत मप्रनि मंडळास, एक प्रकल्प प्रवर्तक यांना देत आहे.

१७) मप्रनि मंडळाच्या निर्देशांनुसार व केंद्र शासनाच्या २००६ च्या निर्देशांनुसार सर्वसमावेशक पर्यावरण आघात मुल्यांकन अहवाल असणे गरजेचे आहे.

तरी मी सादर केलेल्या सर्व प्रश्नांना सविस्तर माहिती देण्यात यावी. पर्यावरण आघात मुल्यांकन अहवालात दुरुस्ती करणे गरजेचे आहे.

दिनांक ८ ऑगस्ट, २०१८ रोजी ३.१० मिनिटांनी बीपीसीएलच्या माहूर प्रकल्पात स्फोट झाला, त्याची तीव्रता तेथील सर्वांनीच अनुभवलेली आहे.

तेथे हायड्रॉलिक क्रॅकरचाच स्फोट झालेला आहे. त्यास प्रकल्प प्रवर्तकांनी काही मोबदला दिला का?

प्रकल्प प्रवर्तकांनी दिशाभूल न करणारा/ वस्तुस्थिती असलेला टीओआर सादर करावा.

भारताच्या राज्यघटनेतील कलम १५ व २१ अन्वये मला जगण्याचा अधिकार दिलेला आहे. तो मूलभूत अधिकार आहे. आम्ही विकासाच्या विरुद्ध नाही. मात्र धोकादायक उद्योग दिशाभूल करून येथे कार्यान्वित करण्यास आमची विरोध आहे. ही पाईपलाईन कुठुन जाते ते माहित नाही. त्यामुळे जाहिर सुनावणी त्या त्या ठिकाणी घेणे आवश्यक आहे.

तरी याची सविस्तर माहिती उपलब्ध करण्यात यावी. पुढल्या वेळी जास्त लोक येणार असल्याने त्याप्रमाणे बैठकीचे मोठ्या जागेत आयोजन करण्यात यावे. सदर प्रकल्पास माझा व्यक्तीशः पूर्ण विरोध आहे.

१६) श्री अनंत नामदेव दळवी, प्रकल्पग्रस्त शेतकरी:-

बीपीसीएलने जी ४४२ एकर जमिन एचओसीकडून घेतली, त्या खरेदी विक्रीसच आमचा विरोध आहे. संबंधित प्रकरण हे न्यायप्रविष्ट असूनही जनसुनावणी कशी घेतली जाते? जनसुनावणीस माझा विरोध आहे. रायगड जिल्ह्यात नागोठणे येथे आयपीसीएलचा रिलायन्सच प्रॉपिलिनचा प्रकल्प आहे. तेथे किरणोत्सर्जन होते. विषारी वायू हवेत सोडला जातो. तेथे लोकांचे रोज मोर्चे जिल्हाधिकारी कार्यालयावर निघतात. त्याचप्रमाणे या प्रकल्पामुळे किरणोत्सर्जन होणार का नाही याचा उल्लेख अहवालात नाही.

माझा या प्रकल्पास व्यक्तीशः विरोध आहे.

श्री साकुंखे, प्रादेशिक अधिकारी, मप्रनि मंडळ, रायगड तथा सदस्य, समन्वयक, पर्यावरणविषयक जनसुनावणी समिती यांनी सांगितले की जवळजवळ सर्व प्रश्न झालेले आढळून येतात. उपस्थित करण्यात आलेले सर्व आक्षेप, शंका या ऐकूण घेण्यात आलेल्या आहेत.

आपला पहिला प्रश्न आहे की शासकीय नियमांप्रमाणे मा. जिल्हादंडाधिकारी बैठकीस उपस्थित का राहिले नाहित? मा. जिल्हादंडाधिकारीसाहेबांनी अधिकारपत्र दिल्यावरच त्या अधिकार पत्राच्या अधिकाराप्रमाणे, त्याच्या आदेशाप्रमाणे जनसुनावणी आयोजित करण्यात आलेली आहे.

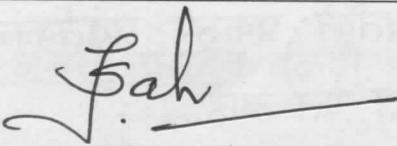
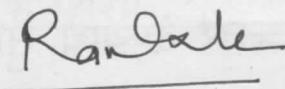
दुसरा प्रश्न केला गॅस क्रॅकर. श्री. समीरसरांनी ११५ प्रश्न उपस्थित केलेले आहेत. प्रकल्प प्रवर्तक गॅस क्रॅकर जे करत आहेत, जो गॅस निर्माण होईल व जे हवा प्रदूषण होईल, त्याबाबत पर्यावरण जनसुनावणी समितीच्या अध्यक्षांच्यावतीने प्रकल्प प्रवर्तकांना त्याचे सविस्तर उत्तर देण्याचे सुचित करण्यात येत आहे.

तिसरा प्रश्न मप्रनि मंडळाच्या कार्यालयाकडून अनवधानाने चूक झालेली आहे. त्याची दिलगिरी व्यक्त करत आहे. मात्र प्रकल्प प्रवर्तकांनी जो अहवाल ग्रामपंचायतीस दिलेला आहे, तो नियमाप्रमाणे आहे. तसेच पाणी पुरवठा कोठून होणार, गॅस गळती झाली तर काय करणार, पाईपलाईन ६८ X ६८ मीटर्स जमिनीत घातल्यावर तेथील काढलेल्या मातीचे, पाईपलाईन काही ठिकाणी खाली जाणार या व इतर मुदद्यांवर चर्चा केलेली आहे. त्यावर प्रकल्प प्रवर्तकांचा खुलासा येणे अत्यंत गरजेचे आहे. आपल्या सर्वांचे प्रश्न जनसुनावणी समितीने ऐकून घेतलेले आहेत.

श्री साळुंखे, सदस्य, समन्वयक, पर्यावरणविषयक जाहिर
जनसुनावणी समिती यांनी सांगितले की उपस्थितांनी विविध विषयांवर
या प्रकल्पाविषयी आपले आक्षेप / प्रश्न विचारले आहेत.

श्री साळुंखे, सदस्य, समन्वयक, पर्यावरणविषयक जाहिर
जनसुनावणी समिती यांनी सांगितले की ही समिती कोणताही निर्णय
घेत नाही. बैठकीत उपस्थित करण्यात आलेल्या तीव्र भावना,
प्रश्न,आक्षेप, त्याचप्रमाणे बैठकीत सादर करण्यात आलेले प्रश्न केंद्र
सरकारच्या पर्यावरण, वने व हवामान बदल मंत्रालय, नवी दिल्ली यांना
सादर करण्यात येतील. तेथील तज्ज समिती त्याबाबत योग्य तो निर्णय
घेईल. सदस्य, समन्वयक यांनी जनसुनावणी संपन्न झाल्याचे जाहिर
केले.

माननीय अध्यक्षांचे आभार मानून बैठक संस्थगित करण्यात आली.

	
(जे.एच.साळुंखे)	(दत्तात्रेय आर. नवले)
प्रादेशिक अधिकारी, रायगड तथा सदस्य, समन्वयक, पर्यावरणविषयक जाहिर जनसुनावणी समिती	अतिरिक्त जिल्हादंडाधिकारी-रायगड तथा अध्यक्ष पर्यावरणविषयक जाहिर जनसुनावणी समिती